

প্রশ্ন: যুক্তির বাস্তবাদী দৃষ্টিভংগীর সমালোচনাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

উত্তৰ: যুক্তির বাস্তবাদী দৃষ্টিভংগী গুৰুত্বহীন নহয় যদিও, এই দৃষ্টিভংগীয়ে সমালোচনাৰ পৰা হাত সাৰিব পৰা নাই। বিভিন্ন চিন্তাবিদে এই দৃষ্টিভংগীৰ বিষয়ে বিভিন্ন ধৰণৰ মন্তব্য আগবঢ়াইছে। যুক্তিৰ বাস্তবাদী দৃষ্টিভংগীৰ বিৰুদ্ধে তলত উল্লেখ কৰা ধৰণৰ সমালোচনা আগবঢ়োৱা হয়।

১) আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় সম্পর্কৰ বিষয়ে যুক্তিৰ ই আগবঢ়োৱা বাস্তবাদী দৃষ্টিভংগী হৈছে আংশিক দৃষ্টিভংগী। তেওঁ স্বার্থৰ সংঘাতৰ ওপৰতহে অধিক গুৰুত্ব দিছে। স্বার্থৰ সংঘাতৰ লগতে সহযোগিতাৰ ওপৰতো আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় সম্পর্কত গুৰুত্ব দিয়া হয়। সেয়েহে তেওঁৰ দৃষ্টিভংগীক আংশিক দৃষ্টিভংগী হিচাপে অভিহিত কৰা হয়।

২) যুক্তিৰ বাস্তবাদী দৃষ্টিভংগী মানুহৰ আচৰণৰ ভিত্তিত প্ৰতিষ্ঠিত। কিন্তু মানুহৰ আচৰণ সম্পর্কে তেওঁৰ ধাৰণাৰ সীমাবদ্ধতা আছে।

সাধাৰণতে যানুহৰ সকলো কাম কাজৰ ভেঁটিয়ে
হৈছে যানুহৰ আচৰণ বা প্ৰকৃতি। যানুহৰ আচৰণ
সম্পর্কে তেওঁৰ ধাৰণা বিজ্ঞান সন্মত নহয়।

৩) যৱগেনথ'ৰ বাস্তৱবাদী দৃষ্টিভংগী পৰম্পৰ
বিৰোধী। তেওঁৰ মতে সকলো যানুহ আৰু সকলো
ৰাষ্ট্ৰই ক্ষমতা বৃদ্ধিৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিয়ে। কিন্তু
আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় সম্পর্কত শান্তিৰ ওপৰত গুৰুত্ব
দিয়াটোক তেওঁ উচিত বুলি বিবেচনা কৰে।

৪) যৱগেনথ'ৰে জাতীয় স্বার্থক ক্ষমতা বৃদ্ধিৰ
জৰিয়তে ৰক্ষা কৰাৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিছে।
বাস্তৱবাদী সকলে যানুহৰ জীৱনৰ পূৰ্ণ শান্তিৰ
প্রতি থকা আশাৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিয়া নাই।

৫) বাস্তৱবাদী দৃষ্টিভংগীক কৃতকাৰ্যতা লাভৰ
দৰ্শন হিচাপেও অভিহিত কৰা হয়। কৃতকাৰ্যতাই
কি বুজাই বা অকৃতকাৰ্যতাই কি বুজাই সেই বিষয়ে
বাস্তৱবাদী সকলে কোনো গ্ৰহণযোগ্য ব্যাখ্যা
আগবঢ়োৱা নাই। কৃতকাৰ্যতা আৰু
অকৃতকাৰ্যতাৰ যানদণ্ডৰ বিষয়ে বাস্তৱবাদী

দৃষ্টিভংগীত একো উল্লেখ নাই।

৬) বাস্তৱবাদী দৃষ্টিভংগীয়ে ক্ষমতা বৃদ্ধিৰ জৰিয়তে জাতীয় স্বার্থ ৰক্ষা কৰাৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিছে। কিন্তু বিভিন্ন সময়ত বিভিন্ন পৰিবেশত জাতীয় স্বার্থক রাজনীতিবিদ সকলে বেলেগ বেলেগ ধৰণে ব্যাখ্যা কৰা দেখা যায়।

৭) মৰগেনথ'ৰ মতে জাতীয় স্বার্থ নিজৰ নৈতিকতাৰ ভিত্তিত প্রতিষ্ঠিত। সেয়েহে জাতীয় স্বার্থ ৰক্ষাৰ কাৰণে ৰাষ্ট্ৰ সমূহে সম্পাদনা কৰা কাৰ্যাবলীক নৈতিকতা বিৰোধী হিচাপে অভিহিত কৰা উচিত নহয়। কিন্তু সাম্প্রতিক কালৰ রাজনীতিত স্থিৰতা নাই, সেয়েহে জাতীয় স্বার্থ নৈতিকতাৰ ভিত্তিত প্রতিষ্ঠিত বুলি ক'ব নোৱাৰিব।

৮) মৰগেনথ'ৰ মতে অৰ্থনীতিবিদ সকলৰ নিজৰ নিজৰ ক্ষেত্ৰ যেনেদৰে স্বাধীনতা আছে, ঠিক তেনেদৰে রাজনীতিবিদ সকলৰো রাজনৈতিক বিষয়ত স্বাধীনতা থকা উচিত। কিন্তু রাজনৈতিক স্বাধীনতাই কি বুজাই সেই বিষয়ে

তেওঁ কোনো বিশদ ব্যাখ্যা আগবঢ়োরা নাই ।

৯) ঘৰণেনথ'ৰ বাস্তৱবাদী দৃষ্টিভংগী
বাস্তৱসন্মত নহয় । তেওঁৰ যতে যানুহে সদায়
ক্ষমতা বৃদ্ধিৰ বাবে চেষ্টা কৰে । কিন্তু ক্ষমতাৰ
বিষয়ে তেওঁ গ্ৰহণযোগ্য সংজ্ঞা দিব পৰা নাই ।
তেওঁৰ যতে যিয়ে ক্ষমতা প্ৰয়োগ কৰে আৰু যাৰ
ওপৰত ক্ষমতা প্ৰয়োগ কৰা হয়, তেওঁলোকৰ
মাজৰ মনস্বাতিক সম্পর্কই হৈছে ক্ষমতা । কিন্তু
মনস্বাতিক সম্পর্কই কি বুজাই, সেই সম্পর্কে তেওঁ
ব্যাখ্যা আগবঢ়োরা নাই ।

১০) ঘৰণেনথ'ই ধাৰণা কৰা অনুসৰি
ক্ষমতা বৃদ্ধিয়েই ৰাষ্ট্ৰ সমূহৰ একমাত্ৰ উদ্দেশ্য
নহয় । ক্ষমতা বৃদ্ধিৰ উপৰিও সম্পদ বৃদ্ধি,
সাংস্কৃতিক বিকাশ, নিৰাপত্তা আদৰ্শক কাৰ্য্যকৰী
কৰাৰ চেষ্টা আদিৰ ওপৰতো দেশ সমূহে গুৰুত্ব
দিয়ে আৰু এই সমূহে ৰাষ্ট্ৰৰ কাৰ্য্যালীৰ ওপৰত
প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰে ।